

AN. 524, 37.

B. 1
HC
473

DE
IDEIS PLATONIS

DISSERTATIO PHILOSOPHICO HISTORICA

Q V A M

AMPLISSIMI PHILOSOPHORVM ORDINIS
AVCTORITATE

P R O L O C O

INTER ADIVNCTOS ORDINIS PHILOSOPHICI

R I T E O B T I N E N D O

D. XX. OCTOBR. A. MDCCLXXXVI

AD DISCEPTANDVM PROPOSVIT

M. GOTTLOB ERNST SCHVLZE

PHILOSOPHIAE DOCTOR ET DIACONVS VITEBERGENSIS

ASSVMTO RESPONDENTE

CAROLO CHRISTIANO KOHLSCHVETTERO

I. V. S.

VITEBERGAE

LITERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRII.

11-473

11-473

IDEIS PLATONIS

DISSERTATIO PHILOSOPHICA HISTORICA

Q V A M

AMPLISSIMI PHILOSOPHORVM ORDINIS

AUCTORITATE

P R O L O G O

INTER ADIVICTOS ORDINIS PHILOSOPHICI

LITTE OPTINENDO

D. XX. OCTOB. A. MDCCCLXXVI

AD DISCRETANDVM PROSVLT

M. GOTTL. ERNST SCHWABE

PHILOSOPHIAE DOCTOR ET PRAECORVM VITTEBERGENSIS

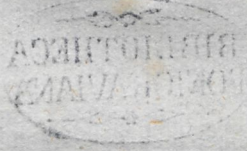
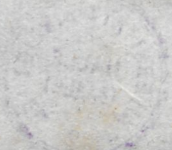
ASSVMTO RESPONDENTE

CAROLO CHRISTIANO KONGSWEITERO

L. V. S.

VITTEBERGA

VITTEBERGA

11-473

§. I.
Cum praeterito semestri nostris Commilitonibus Platonis de immortalitate animi librum interpretaremur, atque in perobscuram illam et perdifficilem de ideis doctrinam incideremus, sensimus, Platonem de ideis suis alia docuisse, quam quae de iisdem in libris et scholis saepe traduntur. Decrevimus itaque, libellum academicum forte scripturi, hanc de ideis doctrinam Platonis illustrare. At fortasse erunt, qui hoc a nobis arroganter et temere dictum, et nostrum laborem frustra susceptum esse putent, cum et summi et de philosophiae historia optime meriti viri, Jacobi Bruckeri, eiusdem argumenti iam in manibus nostrorum sit expositio copiosa atque diligens, non solum Platonis de ideis doctrinam, sed et reliquorum philosophorum de notionibus humanis placita complectens. †) Nolo equidem huius viri aliquid detrahere laudibus

A 2

†) Prodiit Jacobi Bruckeri historia philosophica doctrinae de ideis Augustae Vindelicorum a. MDCCXXIII. 8. Cui accessere duo supplementa ab eodem auctore

bus atque gloriae, etiam libenter omnibus largior, opuscula huius viri diligenter elaborata esse; attamen eiusdem quaestio- nis noua tractatio non omnino inutilis videtur. Orti nimi- rum sunt nostra aetate multi, qui huius viri scripta grauer re- prehenderent, et in iis falsa veris adiuncta esse affirmarent. Neque etiam negari posse arbitramur, historiam placitorum de notionibus humanis tantae esse molis et varietatis, vt vnus hominis ingenium, qui primus hoc argumentum tractandum sibi sumat, omnia amplecti, omnia recte perspicere et illustrare minime possit. Quare nobis proposuimus, philosophorum omnium de notionibus placita iterum illustrare et enarrare; fit autem hic de ideis Platonis libellus specimen quoddam illius operis, quod paramus, lectoresque huius rei periti ex hoc li- bello iudicent, vtrum opera nostra, quam historiae placitorum de notionibus nauaturi sumus, inanis futura sit, et vtrum nos ii simus, qui hanc quaestionem, summo animorum feruore semper agitatam et in omni philosophia longe grauissimam, vberius et ad rei grauitatem accommodate explicare possimus.

§. II.

De ideis Platonis differentes primum quaedam de illarum auctore, de eius ingenio, virtutibus et vitiis praemittamus, quae forte disciplinae eius lumen quoddam afferent. Videtur mihi na- tura in hoc viro ostendere voluisse, omnes eos, qui in philosophia excellere et ceteris praestare velint, debere et ratione et phanta- sia ceteris praestare hominibus. Omnes enim philosophiae lo- cos, quos ille tractauit, sic tractauit, vt in legendo diu haereas, vtrum ei propter sagacitatem, propter subtilitatem et propter dili-

auctore conscripta, et Amoenitatibus literariis a Schellhornio editis inserta, quorum primum continetur Tom. VII. et agit de conuenientia numerorum Pythagorae cum ideis Platonis, harumque ex illis origine; alterum Tom. VIII. continetur, et ad historiam philosophicam de ideis varia παραλειπομενα et illustrationes exhibet.

diligentiam in excutiendo vero, an propter orationis maiestatem, vbertatem, sublimitatem et concinnitatem primae tribuendae sint. Propter illas virtutes eum cum summis in philosophia viris comparandum esse censeo, propter has autem cum nemine. Si enim huius viri orationem, qua vsus est, si omne dicendi artificium, quod in apte distribuendis rebus et personis maxime elucet, si verborum constructionem, copulationem et suauitatem, qua, vt eius rei periti profitentur, summus atque diuinus existit, si illa ipsius dialogorum luminaria, *μυθῶς*, fabulas et historias, quibus veluti stellas suam orationem distinxit, contemplamur, nae concedendum esse arbitramur, Platonem omnium summorum in dicendo virorum fuisse summum atque principem. ^{a)} Neque etiam negari posse autumo, formam dicendi, qua vsus est, ad explicationem quaestionum philosophicarum esse aptissimam. Vicissitudo enim, quae in dialogis occurrit, personarum animos lectorum allicit, et, vt nos sermoni interesse putemus, efficit. Per quaestiones autem ac responsiones commode omnes possunt proponi rationes, quibus placita philosophica aut firmantur, aut refutantur. Ideo mihi semper persuasum fuit, Platonis dialogos esse absoluta dictionis philosophicae exemplaria, neque iis posse in hoc genere aliquid perfectius reperiri. ^{b)} Si autem

B 3

huius

- ^{a)} Sunt multa veterum de suauitate, elegantia et vbertate dictionis platonicae testimonia, summique antiquitatis rhetores se hunc secutos esse profitentur. Videantur omnium in sermone elegantiarum iudices locupletissimi, Cicero Orator c. 3, 4, et 19. Longinus de sublimitate c. XIII p. 85. Morus, et passim. Quintilianus Instit. orat. L. X. c. 1. p. 501. Gesner. Copiosissime autem de dictione Platonis in vtramque partem disputat Dionys. Halicarnast. in primis in libris de structura verborum et de Thucydide. Saepius tamen hic iudex nimis acerbus et iniustus est, quare non immerito Gottleberus, de Platone egregie meritis, hunc imberbem egregie castigauit, et eum nugatorem esse ostendit. Videatur Menexenus ed. Gottleber. p. 11. et in notis passim.
- ^{b)} Fuerunt quidem, qui genus dicendi dialogicum et Platonem in eo principem

huius viri placita et doctrinam spectamus; confiteri debemus, inesse eius dialogis multa, quae nunquam melius dicta sint; Vbiq̄ue etiam sanioris philosophiae semina reperimus; Denique non infitiri possumus, ex iis quoque, in quibus lapsus est Plato, euidenter apparere, eum magnum et eximium fuisse; Sunt enim eximii ingenii eximii etiam et non vulgares errores. Quare nunquam interpretum ignauiam et sensum satis admirari possum, qui, cum suis lucubrationibus fere omnia, quotquot ad nos peruenerunt, illustrarint poetarum somnia et fabulas,

pem imitarentur; sed neminem fugit, paucos accessisse ad huius viri praestantiam. Si enim duorum excellentium philosophorum, Mosi Mendelii filii et Hemsterhalsii, excipimus in hoc genere conatus, reliquos fere omnes, qui dialogos ediderunt, cum Platone vix comparare possumus.

Est harum sententiarum facilis demonstratio. In iis eniā locis, vbi Plato Socratem suam exprimens de dei cultu, de tuenda virtute et honestate, de vita post mortem, et de reliquis eiusdem generis capitibus differit, egregia sane et homine sapiente digna docet. Sic et saepe in iis locis, vbi ingenium suum secutus est. At sunt multa ei propria placita, quae aduersarii vehementer et grauit̄er vexarunt, e quibus tamen, si accurate explicantur, non obscuri grauioris sapientiae elici possunt igniculi. Huius generis est oratio, quam L. III. de Republ. de vsu et fructu artium ingenuarum in republica bene instituta habet. Ibi nimirum docet, omnes malos artifices, i. e. eos, quibus non propositum sit, vt virtutem exprimerent et decorarent, e republica exterminandos esse; (inde fabula orta est, Platonem e republica sua eduxisse poetas) v. L. III. de Republ. p. 284. Bipontin. Eos contra artifices, qui sua arte pulchri et virtutis expriment naturam, omni honoris cultu et praemiis prosequendos esse censet, quippe cum eorum operibus in animis ciuium iusti et honesti quidam sensus excitari possit. v. ibid. p. 292 et quae paulo obscurius in Timaeo p. 1058, C. Francof. eodem modo de musica differuntur. Haec qui docet, is intimos animi humani recessus perspectos, et omnium virium, quae homini insunt, cognationem summam satis cognitam habere debet. Conspirant quoque cum Platone in hac de artibus liberalibus doctrina summi apud nos philosophi, qui se totos contemplationi naturae mentis humanae tradidere, Sulzerus atque Moses Mendel. fil. v. illius liberalium artium theoria, artic. Kunst. et huius scripta philosophica, imprimis Part. II. p. 97. Huc et refero Platonis de communionē vxorum in republica, quam sibi fingit, orationem, quae L. V. de Republ. p. 119. legitur. Iure quidem optimo hanc communionem vxorum a multis, quorum princeps est Aristoteles de Republ. L. II. cap. 2, 3, 4. reiectam esse libenter

las, huius summi philosophi fere intacta reliquerunt scripta,^{d)} ex quibus omnes veteres scriptores, tanquam e fontibus omnis boni perennibus atque liquidis, suos hortulos irrigarunt. At si huius summi in philosophia viri ingenium consideramus, simulque tempestatem, in quam eius aetas incidit, contemplamur, facile possumus istorum vitiorum causas inuenire, quae ei multi exprobrarunt, et quae, cum summis virtutibus adiuncta sint, dilucide apparent, et in oculos fere omnium cadunt. Summa nimirum ingenii acie praeditus, et Sophistarum, quos omni modo irridendos sibi sumferat, coae-

uus

benter concedo; Consilium autem Platonis, propter quod hanc in republica sua communionem vxorum esse voluit, magnum et minime reprehendam fuisse contendo. Voluit nimirum, vt ipse saepius docet, v. L. V. de Republ. p. 29 et 33. Bip. et Timaeus p. 1041. A. hac vxorum in republica communiōne efficere, vt summa inter ciues existeret amicitia et coniunctio, vt omnes sese inuicem membrorum vnius familiae instar diligerent et curarent, vt ne vlla quidem litium et inimicitiarum superesset materia. Haec autem ciuium in ciuitate coniunctio tantae est grauitatis, vt ea prorsus deleta ciuitas nulla stare possit, vbi contra excitetur, ibi omnium ciuium salus et integritas maxime floreat. Conferatur de necessitate et utilitate huius inter ciues coniunctionis egregie differens, acutissimus legum interpres, Montesquieu in libro de natura legum L. XXIV. c. 6. vbi ingenue docet, religionem christianam propter doctrinam de mutuo amore, quem suis ciuibus commendat, maximam esse omnium ciuiliū virtutum auxiliatricem et parentem.

d) Non contemno labores Sydenhamii, Forsteri, Gottleberi, Wolfi, Gedikii, aliorumque, qui nostra aetate Platonis libris lumen affundere studuerunt; attamen multi sunt dialogi, siue argumenti grauissimi, quos nullus interpretum melioris formae illustrauit. Eadem fere Platonis ac Aristotelis est fors; hunc etiam interpretes intactum reliquerunt. Huiusce rei nullam aliam causam reperire possum, quam quod, qui horum duumviorum placita interpretari velit, ipse sacris philosophiae intimis initiatus sit necesse sit. Est quoque interpretationi horum virorum liber ab omni praedudata opinione animus afferendus, quare is, qui illos intelligere velit, omnino abstineat lectione veterum interpretum et commentariorum, quos olim Plato et Aristoteles nacti sunt; hi enim fere omnes in horum virorum scriptis non sententiam scriptoris, sed suorum somniorum nugarumque materiam et probationes quaerebant.

(uus et exagitator; non potuit non in horum laqueos interdum incidere, et eadem sese contaminare vana sapientia, quam Sophistae iactabant, rebus clarissimis obscuritatem offundentes, aut quaestionibus minutis et ab ipsa natura inuolutis inhaerentes. Haec interdum reputans non satis diuinum summi Socratis ingenium admirari possum; hic enim cum Sophistis disputans ab ea, quam professus erat, inscientia nunquam recessit, eaque semper horum hominum vanitatem feliciter repressit. Plato contra, iisdem telis, quibus ipsi utebantur, Sophistas petens, nonnunquam germanus Sophistes exstitit, et saepe haeremus, vtrum Socrates platonice Sophronisci filius sapiens sit, an artibus Sophistarum corruptus nugator. Neque etiam dictionis platonicae luxuries est dissimulanda. Orationis enim suauitatem et elegantiam saepius aucupans, et illis orationis luminibus, quibus res abstractae et a sensibus remotae ita illustrantur, vt sensibus et phantasia pene apprehendi possint, nimis vtens effecit, vt suorum dialogorum lectores non sobriam philosophi orationem, sed carmina poetae, afflatu Musarum citati, se legere putent. Neque ea res lucis quid attulit doctrinae Platonis, sed summam saepe caliginem; quare omnino saepe summus labor est diiudicare, quid umbra et imago sit in Platonis oratione, et quid sub his vmbris et imaginibus lateat; illis autem, quos obscura et obscuris immersa imaginibus delectat philosophia, haec imaginum copia largum, forte in seio et inuito auctore, praebuit omni tempore pabulum. At est quoque quaedam huius in Platonis oratione luxurie excusatio. Temporibus nimirum iis, quibus Plato floruit, Graeci nondum utebantur lingua philosophica, nec erant quaestionum philosophicarum propria nomina, aut verba, quibus vsus tribuisset vim philosophicam; sed omnes ante Platonem philosophi utebantur in explicatione suorum placitorum et verbis poetarum et fictionibus, et quos habebant in suis quaestionibus de deo,

de

de origine mundi, de rebus diuinis atque humanis anteceffores, nempe poetas, eos imitabantur et exprimebant. Haec philosophiae forma poetica floruit vsque ad Aristotelem, qui primus a superioribus recessit philosophis, et summa arte finxit orationem quaestionibus philosophicis accommodatam et propriam. Est itaque dictio Platonis poetica non solum ab vbertate et luxurie ipsius ingenii deriuanda, sed etiam a ratione actatis, qua florebat, quippe quae, poetis proxima, hos in omni oratione duces habuit. Quare eum optime de Platone meritorum speramus, qui e carminibus veterum poetarum Platonem illustrat; ex Homero eum non sine fructu iam a quibusdam illustratum esse certo scimus. Sed haec hactenus de ingenio et proprietatibus Platonis.

§. III.

Sunt autem secundum Platonem duo rerum omnium genera, alterum earum, quae oriuntur, et pereunt, et sensibus comprehenduntur, alterum earum, quae semper fuerunt, nec pereunt aut oriuntur, et ratione percipiuntur. ^{e)} Hoc rerum genus ideas ^{f)} complectitur, de quarum natura et proprietatibus primum ordine differemus. Tribuit nimirum Plato suis ideis naturam et existentiam e natura et existentia rerum genitarum minime pendentem. Aeternae sunt atque semper fuerunt, nec gignuntur, nec pereunt, nec augentur, nec corrumpuntur,

e) Timaeus pag. 1046, E. Εἰνὲν δὲ κατ' ἑμὴν δοξάν πρῶτον διακρίσει ταῦτα: τί το ὃν μὲν αἰεὶ, γίγνεται δὲ ἄκ' ἔχειν καὶ τί το γίγνομαι μὲν, ὃν δὲ ἀδύνατον. το μὲν δὲ νοῦσι μετὰ λόγῳ περιληπτόν, ὃν κατὰ ταῦτα ὄν το δὲ ἀν' ὁξῆ μετ' αἰσθητικῆς ἀλογῶν, δόξασον, γίγνομαι καὶ ἀπολλυμῶν, ὄντως δὲ ἀδύνατον ὄν. Ibidem p. 1061, B, et de Republ. L. VI. p. 121—125, Bipont.

f) Nominat Plato suas ideas, ideas; εἶδη; παραδείγματα; τα κατὰ ταῦτα καὶ ὅσωντος ἔχοντα; μοτάδας; θείας; τα εἰς ἐπισφραγισμένα ταῦτα, δέξιν; θείαν ἢ λόγον δίδομαι τα ἀνά; αἰωνίας φύσεις; τα ὄντως ὄντα; θείας ὁμοειδέας.

puntur, sed eadem semper sine vlla mutatione exstant.^{g)} Per se praeterea et separatim exstant, nec in rebus creatis insunt.^{h)} Illarum existentia ab existentia rerum creatarum profus separanda est; illae essent, si harum rerum nulla esset.ⁱ⁾

§. IV.

Porro Plato docet, ideas vere esse. Neque enim sunt, vt dicit, merae notiones relatiuae, quae suam vim tantum ex iis rebus, quibuscum comparentur, accipiant,^{k)} neque etiam merae animi nostri notiones sunt, quae tantum in animo locum habeant, aut ab illo formatae sint.^{l)} At de hac idearum platonicearum ἔσις vberius disputandum est. Fuit olim fere constans atque communis opinio, Platonem ideis non solum possibilitatem, sed etiam realitatem, quam in scholis dicunt, tribuisse, qua maius quoddam, quam meri mentis conceptus et cogitationes essent. Cum hac autem opinione locus quidam apud Ciceronem^{m)} vix conciliari posse videtur. Fuerunt etiam

g) Sympos. c. XXIX. Wolf. Ἄει ἐν (scil. το καλον pulchrum in abstracto) καὶ ἔτι γενιομενον, ἔτι ἀπολλυμενον, ἔτι ἀνεξαρτητομενον ἔτι φθινον.

h) Symposium I. c. εἰς πρ ὃν ἐν ἑτέρῳ τινί, ὅσον ἐν ζωῆ, ἢ ἐν γῆ, ἢ ἐν ἕρῳ.

i) Symposium I. c. ἀλλὰ αὐτοὶ κατ' αὐτοῦ μετ' αὐτῶ μοινοειδὲς αἰ ἐν. Parmenides c. 4. ab initio, c. 6. p. 220. Fischer.

k) Symposium c. XXIX. εἰ τῆ μιν καλον (scilic. idea pulchri) τῆ δ' αἰσχροῦν εἰς τοῦτι μιν, τότε δ' εἰ εἰς πρὸς μιν το, καλον, πρὸς δὲ το αἰσχροῦν εἰς εἰδα μιν, καλον εἰδα δὲ, αἰσχροῦ.

l) Sympos. I. c. εἰς τις λογος, εἰς τις ἐπισῆμη, nempe pulchrum in abstracto. Ἐπισῆμη dicitur de eo, quod ratione percipitur, et opponitur ei, quod sensibus comprehenditur. Vis igitur verborum in hoc loco est; pulchrum in abstracto non est merum nomen, aut mera animi notio. Timaeus p. 1060. F. Parmenides c. 6. Ἀλλὰ μὴ τῶν εἰδῶν ἑκάστον τῶντων ἡ ἰσημα, καὶ εἰδῶν αὐτῶν προσκῆ ἐγγιγνισθῆν ἀλλ᾽ ἐν ψυχῆ. — τι ἐν; ἐν ἑκάστον ἐστὶ τῶν ἰσημάτων, ἰσημα δὲ, εἰδος — ἀλλ' ἀδυνατοῖς; — ἀλλὰ τιος; — νη. — ὄντος, ἢ ἐκ ὄντος; — ὄντος etc. — Ὅμοι᾽ ἂν καὶ σε καὶ ἄλλων ὄσις αὐτῆν τινὰ κατ' αὐτῆν αὐτῶν ἑκάστα ἔστιν τιθετοῦ εἰδος, ὁμοιογενῶν ἂν, πρῶτον μὲν κενδεμαῖν αὐτῶν, εἰς ἢ ἐν — πῶς γὰρ αἰ αὐτῆ κατ' αὐτῆν ἐστὶ εἰς. m) Orator c. 2—3.

iam duumviri in hoc genere literarum peritissimi, qui historiam philosophiae feliciter illustrarunt, Moshemius et Meinerius, *) qui in hac de *idea* idearum platoniarum quaestione a communi opinione recederent, quippe asserentes, nec sapientis, nec philosophi esse, ideis, seu rerum generibus, tribuere existentiam, quae eadem sit ac rerum corporearum et vere viventium existentia. Volunt itaque hi summi veterum philosophorum interpretes, ideas platonicas nihil aliud esse, nisi notiones intellectus diuini rerum naturam continentes, Platonisque sententiam non abhorreere a sententiis nostrorum, qui etiam rerum omnium naturis, quatenus nempe eas mens et ratio complectitur, aeternitatem et immutabilitatem tribuant. At mihi videntur viri doctissimi hic in eum errorem incidere, quem tantopere reprehendunt, et quem saepius etiam cauerunt, quo nimirum inducimur, ut veterum philosophorum placita explicantes verbis illorum alienam vim tribuamus, et veterem philosophiam e noua emendemus. Videt enim facile quisque, verba illa, quae e Parmenide adduximus, vix sic explicari et torqueri posse, ut inde eruatur sententia, ideas in disciplina Platonis esse meras mentis diuinae notiones, secundum quas omnia effecta et composita sint. Est praeterea summi viri Aristotelis, cui sententia amici et magistri ignota esse non potuit, contra has ideas disputatio, †) e qua euidenter et dilucide apparere arbitror, Platonem suis ideis (non illi, quae in animis nostris est, harum idearum cognitioni, sed aeternis rerum genitarum omnium simulacris, quorum tantum in nobis recordatio existat) tribuisse existentiam, quam realem philosophi dicunt, easque fuisse subiecta quaedam, quibus plures proprietates et

B 2

attri-

*) Moshemius ad Cudworthi systema intellectuale p. 661—662. et Meinerius in historia literarum apud Graecos et Romanos Part. II. p. 801.

†) Methaphys. L. VI. c. 13 et 14.

attributa tribui possent. Demonstrat nimirum Aristoteles contra magistrum suum, vniuersalia illa, quae Plato ideas nuncupabat, cum sint rerum ab ipsis vniuersalibus diuersarum attributa, non esse posse substantias, nunquam enim substantiam alius cuiusdam rei praedicatum esse posse.^{p)} Neque etiam dici posse putat, substantiam esse tale quid, quod de subiecto dicatur, cum vero omnia vniuersalia de subiecto dicantur, ideo ea substantias esse non posse.^{q)} Nec fieri posse idem putat, vt ideae, cum sint mera rerum attributa, tempore prius existerint quam subiecta et substantiae, quibus vniuersalia tribuantur.^{r)} Denique et vnitatem rerum, qua quaeuis res vnum quid est, non conciliari posse ostendit cum Platonis de ideis doctrina; si enim res e pluribus ideis compositae essent, illaeque ideae substantiae essent, omnium rerum plures deberent esse substantiae, et homini vere viuenti alter et tertius deberet inesse homo.^{s)} Ex hac idearum platoniarum refutatione apparere arbitror, ideas secundum Platonem fuisse res vere existentes, et subiecta quaedam, quae saltem cogitando a proprietatibus suis separari possent, minime vero rerum omnium notiones, diuina mente conceptas et comprehensas. Et est profecto illa, quam nunc defendimus, de ideis Platonis et earum existentia sententia sic comparata, vt optime conciliari possit cum reliquis huius viri opinionibus, altera vero minime; hoc apparebit, cum omnem

Pla-

p) Cap. 13. Έσιν γαρ αδυνατον ειναι, υσιαν ειναι οτιον, των καθολων λεγομενων. πρωτη μιν γαρ υσιαν η εκαστη, η εκ υπαρχει αλλη το δε καθολον, κοινον.

q) I. c. Έτι υσιαν μιν λεγιται, το μη καθ' υποκειμενα. το δε καθολον, καθ' υποκειμενα τινος λεγιται, αι.

r) I. c. Έτι δε κατ' αδυνατον και αποκει το τοδε και υσιαν, ει εστιν εκ τινων, μη εξ υσιων ειναι, μηδε εκ τε τοδε τι, αλλ' εκ τε ποιη. προτιρον γαρ ειναι, μη υσιαν τε και το ποιη, υσιαν τε και τε τοδε; οπερ αδυνατον, υτι λογη γαρ, υτι κριση, ουτε γινεται οιο τε τα καθη (attributa) της υσιαν ειναι προτιρα.

s) ibidem. Εκ τε δε τωτων θεωρησι φαιρον, οτι υδεν των καθολου υπαρχοντων υσιαν εστι, και οτι υδεν σημασει τω ποιη καταγεγραμειω τοδε τι, αλλα τωιδε, ει δε μη, αλλ

Platonis de ideis doctrinam exposuerimus. His vero etiam effectum esse putamus, Ciceronis de ideis Platonis sententiam a doctrina auctoris esse maxime alienam; Quis enim in hac causa Ciceronis auctoritatem auctoritati Platonis et Aristotelis anteponendam censet? Videtur sane Cicero, ut verum dicamus, intempestiuo et inconsiderato studio conciliandi dissentientes Academicorum et Peripateticorum familias, quod saepe prodit, *) abreptus doctrinam Platonis cum sententiis Aristotelis miscuisse.

§. V.

Ex his ideis, quae vere et aeternae sunt, pendet omnium rerum creatarum natura, existentia, et nomen; suntque illae earum rerum, quae sensibus subiectae sunt, causae sufficientes. Nulla enim res in hoc mundo est, cuius nulla sit idea; ignis, aquae, terrae, pulchri, iusti, similis, dissimilis, animantis, hominis, deorum, reliquarumque rerum creatarum omnium ideae sunt. **) Ab his ideis res genitae omnes nuncupantur, et homo dicitur iustus, si facta eius ideae iusti similia sunt. **) Sunt denique ideae rerum genitarum causae et principia, natura harum a natura illarum manant. **) Sed haec rerum creatarum

B 3 rum

λα δε πολλοι συμβαυται, και ο τριτος ανθρωπος. ετι και ωδε δηλον, αδυνατον γαρ εστιν εξ εστιν ειναι, ανπαρχουσαν ετας ως εντελιχεια, τα γαρ δυο δυτας εντελιχεια, εδιστατε εν εντελιχεια, αλλ' εαν δυναμει δυο η, ετι εν etc. Εντελιχεια apud Aristotelem est quantitas, qua rei cuiusdam qualitas circumscribitur et definitur, v. initium huius capitis, et de Anima, L. II. c. 1. ab initio. Δυναμεις autem est rei qualitas.

f) Academ. Quaest. L. I. c. 4. et de Legib. L. I. c. 13.

v) Parmenides c. 4. p. 214. Timaeus p. 1060, E.

x) Parmenides cap. 3. et 5. Phaedon c. 19 et 50. Eutyphron. c. 15.

y) Phaedon. c. 49 ab initio. de Republica, L. VI. p. 120. Κη τοι γιγνωσκουμενους (iis quae sensibus subiectae sunt) ταινυ μη μοιον το γιγνωσκουμενυ φαινη υπο τε αγαθου (bonum in abstracto) παρεινη, αλλα και το ειναι το και την εστιν υπ' εκεινη αυτους προσεινη. de Republ. VII. p. 123. Aristoteles Metaphyf. L. VI. cap. 13. ab initio.

rum cum ideis coniunctio vberius illustranda est. Partes idearum rebus earum similibus inesse omnino negat Plato, non possunt enim ideae diuidi et discerpi. ^{a)} Tantum per similitudinem quandam res creatae cum ideis copulatae sunt, ^{a)} et generatio secundum Platonem est formatio et effectio materiae ad similitudinem idearum, eaque formatione efficitur, vt materia sese conspiciendam praebere, et in sensibus nostris efficax esse possit. ^{b)} Inde etiam fieri posse putat Plato, vt multae res ad similitudinem eiusdem ideae formari possint, ^{c)} et vt eadem res pluribus iisque diuersis ideis similis esse possit. ^{d)} Quanquam vero possit eadem res ad similitudinem plurium idearum componi et effingi, et corpus idem et magnitudinis et paruitatis particeps esse, inde tamen non existit in ideis ipsis, quarum simul participes sunt res creatae, coniunctio quaedam et mutatio vltra. ^{e)} Neque etiam fieri potest, vt res ad similitudinem idearum effectae, his prorsus aequales et omnino pares euadant. Semper enim res ortae minoris dignitatis sunt, omnesque, qui has cum ideis suis comparant, hoc bene intelligunt. ^{f)} Vberime Plato de hac rerum genitarum cum ideis copulatione in Sophista agit, quare nos operam non perdituros putamus, si argumentum huius dialogi nostrae orationi adiungimus; ^{g)} Est autem

z) Parmenides c. 5. p. 217.

a) Parmen. c. 6. *Μάλιστα ἔμοιγε καταφανέτω, ὅδε ἔχειν, τὰ μὲν εἶδη ταῦτα, ὥσπερ παραδειγματὰ, ἴσταναι τῆ φύσει· τὰ δὲ ἄλλα ταῦτοις εἰκοναί, καὶ εἶναι ὁμοιωμὰτα, καὶ ἡ μετέχεις αὐτῆ τοῖς ἄλλοις γιγνέσθαι τῶν εἶδων οὐκ ἄλλη τις ἢ εἰκαδότης αὐτοῖς.*

b) Timaeus pag. 1060, B. Plutarch. de animae procreatione pag. 1013, C. Francof.

c) Parmenides c. 5. p. 216—217.

d) Parmenides c. 3. Phaedon c. 50.

e) Phaedon c. 50—51. Parmenides c. 6. p. 220—221.

f) Phaedon l. c. Parmenides l. c. Sympof. c. XXIX.

g) Plutarchus de animae procreatione p. 1012. varias et diuersas doctrinae platonicae de summis attributorum generibus, quam nunc dabimus, interpretationes exhibet, unde facile colligere possumus, quae fides antiquis Platonis interpretibus habenda sit, ipse autem cum magistro suo egregie conspirat.

autem hoc. ^{h)} Proposuit sibi Plato in hac de Sophista oratione vt ostenderet, quae essent Sophistarum inanes artes et subtilitates, qui suis disputationibus non lucem rebus affundere, sed eas obscurare et auditores suos perturbare et vexare studerent. Erat autem eius generis quaestio de ente ac de non ente, quam omnes, qui tunc temporis se sapientes profitebantur, tractabant. Hanc autem de ente et de non ente quaestionem ipse sic tractat, vt ostendat, quomodo veri nominis philosophus in ea explicanda praeuidere et vitare possit Sophistarum captiones. Sophistae enim ab illa definitione non entis, secundum quam non ens est, aut id, quod videtur esse, nec tamen est, aut id, quod est, nec tamen videtur esse, absurda et sibi repugnantia deriuabant, asserentes nimirum, fieri non posse, vt non ens et non fit et tamen videatur, aut vt videatur esse, nec tamen sit; sic enim illud et non esse et simul esse deberet. ^{h)} Ad eludendam hanc captionem Plato sumit, rebus et subiectis iisdem plura ac diuersa attributa tribuenda esse; Homini enim eidem tribuuntur color, magnitudo, figura, virtutes, vitia, et eiusdem generis plura. ⁱ⁾ Cum autem haec sententia plurimis displiceat, eam sic defendit, vt ostendat, triplicem tantum esse de rerum attributis, et de eorum in subiectis copulatione sententiam, e quibus vna tantum vera sit. Etenim aut non fieri posse dicit, vt idem subiectum plura ac diuersa habeat attributa; (i. e. secundum doctrinam Platonis, fieri non potest, vt eadem res ad similitudinem plurium ac diuersarum idearum formata sit;) aut fieri posse, vt omnia, quotquot sint, attributa eidem simul inesse possint subiecto; aut denique fieri posse, vt quaedam tantum eidem subiecto inesse possint attributa, quaedam autem non possint. Harum sententiarum vltimam amplectitur Plato, duas priores refutat. Si enim prior sumeretur,

^{h)} Sophista p. 237—250. Bipont.

ⁱ⁾ ibid. p. 267—269.

tur, secundum quam varia attributa eidem subiecto non inesse possunt, consequens esset, motum vere esse non posse; Attributa enim motus (*κίνησις*) et existentiae, (*τὸ εἶναι*), diuersa sunt. Sin autem altera sententia vera esset, secundum quam omnia attributa eidem subiecto simul inesse possunt, assumendum quoque esset, statum (*στάσις*) semper moueri, et motum (*κίνησις*) semper consistere, neque vnquam res quaedam vere consisteret aut vere moueretur. Restat igitur tertia sententia, secundum quam quaedam attributa eidem subiecto simul inesse possunt, quaedam non possunt. Sapientis autem et philosophi est iudicare et intelligere, quae attributa eidem rei simul inesse possint et quae non possint.^{k)} His ita probatis, suam sententiam exemplo quodam illustrare studet. Sumit itaque attributorum tria genera, ens, motum, statum. (*τὸ ὄν, κίνησις, στάσις*.) Status autem et motus eidem subiecto non inesse possunt, vt iam supra effectum erat. Existentiae (*τὸ εἶναι*) contra attributum cum attributis motus aut status coniungi, et eidem rei cum horum vno simul inesse potest. Quae cum ita sint, apparere putat Plato, et quoduis horum trium attributorum a duobus reliquis diuersum, sibi autem idem esse, et attributis istis rerum summis, existentiae, motus atque status, duo alia summa attributa annumeranda esse, nempe attributa diuersitatis (*τὸ διατερον*) et identitatis, (*τὸ ταυτον*) quae a superioribus differant. Vltimum hoc probat hoc modo. A) Si aut a statu, aut a motu identitas, aut diuersitas non differrent, neque status neque motus vere rei cuidam inesse possent; fieri enim non potest, vt res quaedam eadem et altera sit. B) Sin autem existentiae et identitatis attributa non differrent, etiam status et motus vnum idemque essent, quippe cum existentiae attributum aut cum attributo motus, aut cum attributo status simul eidem rei inesse possint. Neque

^{k)} ibid. pag. 269—276.

Neque vero etiam attributum diuersitatis cum attributo existentiae vnum idemque esse potest; attributum enim diuersitatis semper rei tribuitur, si cum rebus aliis et ab ea diuersis comparatur, ens autem per se ens est, non propter alia entia. Est itaque, vt Plato concludit, diuersitatis attributum ab attributis existentiae, motus, status, et identitatis longe diuersum, idemque per omnes res distributum est, neque enim plures res eadem esse possunt.^{l)} Hanc spinosam disputationem exemplo illustremus. Sint ista rerum summa attributa, existentia, status, motus, identitas, diuersitas. Cuius sit e numero earum rerum, quae vere sunt. Vere est, quoniam *ideae τὰ ἄντα* participes est. (Haec participatio est illa similitudo, quae secundum Platonem inter res creatas et earum ideas est.) Ei vel status vel motus tribuendus est, quoniam vel motus vel status ideam participat. Is etiam sibi idem est, (es ist ihm persönliche Identität zuzuschreiben) nam identitatis ideam participat; Diuersus denique ab omnibus reliquis rebus et hominibus est, nam ideam diuersitatis participat. Ex his omnibus ducit Plato non entis naturam, demonstratque, non ens neququam esse entis contrarium, quod non sit, sed tantum aliud quid ac ens, seu diuersum ab ente; v. c. magni contrarium est paruum, pulchri autem deforme; Est itaque, vt paucis absoluam, non ens Platonis notio negatiua, et auctor idearum nunquam a sua doctrina recessit, sed etiam attributorum negatiuorum ideas esse voluit, quarum participatione aequae ac idearum affirmantium participatione res tales essent, quales exstarent. Sic autem omnino Plato dicere potuit, non entia pertinere ad eas res, quae vere essent.^{m)}

§. VI.

l) *ibid.* p. 276—282.m) *ibid.* p. 282—287.

§. VI.

In his ideis aeternis omnis secundum Platonem veritatis est posita, ex illarum cognitione oritur sapientia, certitudo et philosophia, ⁿ⁾ nec sine iisdem scientia, (*ἐπιστήμη*) quae certa et immutabili rerum cognitione continetur, vlla esse potest. Quicunque itaque sapientior euadere et rerum naturam cognoscere studet, is cognitioni harum idearum omnem suam operam nauare debet. ^{o)} Non tamen sensibus haec idearum cognitio acquiri potest, ^{p)} neque etiam istarum idearum in nobis quaedam simulacra adumbrata sunt, simulacris rerum sensibus subiectarum similia. ^{q)} Sed, cum ipsae ideae simplices et incorporeae sint, ^{r)} sola mentis et animae rationalis vi percipiuntur. ^{s)} Magnopere itaque differt idearum cognitio a rerum genitarum intelligentia, de qua Plato longe alia docet quam de illa, quod vt satis perspicitur Platonis nunc de rerum genitarum et corporearum cognitione sententiam explicabimus. Sunt nimirum eae, quae in nobis oriuntur rerum sensibus subiectarum notiones, (*αἰσθησεις*) harum ipsarum rerum effectus, sensibusque et nervis, quos mira arte fabricata est natura, nobis offeruntur. ^{t)} Vis autem, quae has res corporeas percipit, est illa in homine mortalis anima, quae cum corpore oritur et cum eodem perit, et omnium perturbationum fons est. ^{u)} Sedes denique et receptacu-

n) Timaeus p. 1061. B. Phaedon c. 10.

o) Parmenides cap. 8.

p) Phaedon c. 10.

q) Symposium c. XXIX. n. 2.

r) Phaedon c. 10. Symposium c. XXIX. n. 6. Politicus c. 26. pag. 158, Fischer.

s) Phaedon c. 10, 11, 12.

t) Timaeus p. 1069, C. Ibi explicatur, qui fieri possit, vt res externae in corpore efficaces sint. *Αἰσθησεις* autem et motum, qui rebus externis in corporis partibus efficitur, et notionem animi, quae e motu isto oritur, apud Platonem significat.

u) Timaeus p. 1074, A et B. Theaetetus p. 154 et Philebus p. 265, Bipont. Ex horum locorum comparatione apparet, *ψυχήν* istam cui harum rerum corporearum

ptaculum notionum sensibus perceptarum est animae mortalis sedes atque receptaculum, nempe pectus atque iecur, ad eaque descendit animae rationalis, quam dii in cerebro collocarunt, vis quaedam, si illarum aliquid percipere vult. ^{γ)} Est autem, vt Plato fingit, iecur nostrum tabulae cereae simile, cui omnium, quae sensibus percipiuntur, imagines imprimuntur. ^{δ)} Harum in iecinore imaginum est cum rebus ipsis, quibus effecta sunt similitudo quaedam, atque cognatio; ^{ε)} sine his imaginibus memoria (*μνημη*, quae rerum sensibus perceptarum recordatio est) esse non potest, quamdiu enim verbi aut rei corporeae in iecinore imago manet, tamdiu etiam eiusdem verbi et rei homini recordatio inest. ^{α)} Differens autem est in hominibus il-

C 2

la

por earum percipiendarum vis tribuitur, non esse principalem illam atque diuinam mentem, cuius auctor summus deus, sed esse illam a daemonibus productam animam, irrationalem, in pectore positam, de qua vid. Timaeus p. 1054. C. Errant quoque ii, qui docent, hominem constare secundum Platonem tribus partibus, mente, corpore, et instrumento quodam mentis sensitiuo, aeterno animi comite, quod *ψυχη* dicatur. Ignorat profecto Plato hoc *ἄχρημα* aeternum; Docet enim, eum, qui post hanc vitam velit beatus esse, debere ita animam a corpore separare, vt huius cum illa nullum superit commercium, et nulla remaneat corporea contagio, vid. Phaedon cap. 10, 29, 30. Corpus crassum etiam semper *ἄχρημα* mentis dicitur vid. Timaeus p. 1073. A. Fugnat denique hoc *ἄχρημα* mentis aeternam cum reliqua doctrina, illiusque origo a recentioribus Platonicijs repetenda videtur. Videatur et Plutarchus qui Quaest. Platon. p. 1002, de discrimine mentis et animae apud Platonem disputat, et hoc *ἄχρημα* aeternum profus ignorat.

α) Timaeus p. 1074. B.

γ) Theaetetus p. 154. *ὅτι δὴ σοὶ, λογεῖν ἕνεκα, ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμεῖς ἐν κρητὸν ἔκμα-
γομεν. — καὶ ἐς ταῦτο, ὅ, τι ἂν βραδύθωμεν μνημονεύσας ὡς ἂν ἰδῶμεν, ἢ ἀκασθῶμεν,
ἢ αὐτοὶ ἐνοηθῶμεν, ὑπερχόντες αὐτοῖς ταῖς αἰσθητοῖς καὶ ἰστοῖαις, ἀποτυπωθῶσιν, ὡς περὶ
δακτυλίων σημεῖα ἐνοησανομένων.* Tabula haec cerea non est irrationalis ani-
ma ipsa, ei enim, cum non sit e materia crassa composita, nihil inscribi pot-
est. v. Timaeus p. 1073. B.

ε) Philebus p. 265. Dicuntur istae verborum et rerum, quibus memoria con-
stat, imagines *εἰκόνες, εἰδῶλα, μνημεῖα, σφραγίδες, τυποί.*

α) Theaetetus p. 155.

la tabula cerea, ergo et vis memoriae diuersa est. Cui enim natura magnam dedit tabulam, is rerum imagines memoria facile tenet; cui nimis mollem, is celeriter apprehendit, sed male retinet rerum imagines, neque eidem perspicuae possunt inesse rerum imagines; cui autem duram et densam dedit, is tardo recipit, sed diu seruat rerum effigies; cui denique nimis duram et nimis densam dedit natura tabulam, ei obscurae rerum imagines insunt. ^{b)} Neque est in his notionibus sensibus perceptis vlla posita, sed omnis earum intelligentia opinabilis et incerta dicenda est. ^{c)} Hoc propter naturam rerum creatarum et sensibus subiectarum aliter haud fieri potest. Est enim, vt Plato constanter docet, omnis rerum genitarum natura caduca, inconstans et mutabilis, omniaque quae sub sensus cadunt, fluunt, ruunt et continenter labuntur. Corpus humanum, hoc enim suam ipse Plato illustrat sententiam exemplo, inde ab infantia vsque ad senectutem perpetuis subiectum est vicissitudinibus; abeuntibus semper succedunt nouae partes; crines, sanguis, caro, ossa et reliqua, e quibus corpus humanum conflatum est, continenter et perpetuo pereunt ac restituuntur. Quin et ipsius animi perpetua est mutatio; mores, opiniones, cupiditates, dolores atque omnis intelligentia in eodem homine diuerso tempore diuersa sunt, neque vnquam sibi constant. ^{d)} Praeterea etiam inest in omnibus rebus genitis naturalis quidam impetus atque nisus, quo semper ab altera conditione et statu feruntur in eiusdem contrarium, perpetuoque eiusdem rei contrariae redeunt naturae. ^{e)} Non potest itaque et tam caduca et mutabili rerum natura certa atque fixa existere

^{b)} Theaetetus p. 160—162.

^{c)} Phaedon c. 10.

^{d)} Cratylus p. 267. Bipont. Sextus Empir. adv. Logic. p. 459, 7. Fabric. Diogenes Laert. III. segm. 9. Cicero Acad. Quaest. I. c. 9. Symposium c. XXIV. vbi quae de corporis humani mutationibus diximus.

^{e)} Phaedon c. 15, 16, 17.

existere cognitio, sed omnis harum rerum perceptio incerta atque fluxa debet esse. ^{f)} Quare etiam hanc rerum genitarum perceptionem proprio signavit nomine, opinionemque (*δοξαν*) vocavit, quam a rerum aeternarum et sibi constantium cognitione separandam esse voluit. ^{g)}

§. VII.

Restat autem, ut naturam idearum explicantes tractemus perdifficilem et perobscuram quaestionem, utrum et qui ideae secundum auctorem earum a diuina natura et summo numine differant? Est quidem vulgaris opinio, deum ab ideis longe differre, illum esse rerum omnium genitarum effectorem, has autem esse imagines et simulacra, secundum quae ille omnem mundum fabricatus sit, putantque fere omnes, Platonem sibi finxisse deum ut artificem et pictorem, qui in perficiendo opere suo, simulacrum quoddam secutus, illud ad huius formam effinxerit. Potest quoque haec sententia verbis Platonis firmari. Attamen quaedam sunt rationes, quae me ita mouent, ut hanc opinionem deferendam esse censeam, et ut omnem idearum molem deum ipsum supremum secundum auctorem fuisse putem. Ne autem forte studio noui a vulgari sententia recedere videar, paucis nunc meam sententiam de deo platonico explicabo et firmabo. Omnes, qui sciunt quid in illustrando systemate philosophico sequendum sit, facile mihi dabunt, inprimis in hac interpretatione esse spectandum, quid philosophus propter reliqua sui systematis placita, quibus tanquam fundamentis utitur, dicere et docere debeat, minime autem id, quod interdum et nonnumquam dicat aut doceat. Il-

C 3

lud

f) Philebus p. 306.

g) de Republica L. V. p. 66. Conferatur etiam ad hanc §. L. VII. de Republica p. 127—135. vbi, quae de errore notionum sensibus perceptarum diximus, per allegoriae umbras vberime explicantur.

lud enim ei proprium videtur, hoc vero peregrinum et mutuo
 acceptum esse potest. Ac profecto variae sunt causae, quibus
 Plato inductus veram suam de deo sententiam interdum cela-
 re, et se ad opiniones vulgi accommodare debuit. Cauere
 enim debuit, ne ei, si in doctrina de deo prorsus abhorreret
 ab opinionibus vulgi, eadem ac Socrati fors accideret, qui
 propter doctrinam de vno deo, summo rerum omnium creato-
 re et conseruatore, mortem subiit, et omnibus philosophis
 monumento fuit, neminem impune opiniones plebis de deo
 posse deserere.^{h)} Denique etiam certum atque euidentis esse
 puto, humanum ingenium nusquam grauius lapsum esse, quam
 in doctrina de deo et de rerum omnium causa. Quicumque
 enim vnquam primis, vt dicunt, labris gustarit philosophiae
 historiam, ei ignotum esse non poterit, omnes a religione re-
 uelata auersos philosophos grauiter alucinatos esse, cum rerum
 omnium primam causam et originem explicarent et inuestiga-
 rent. Mirari igitur desinamus, si Plato horum vnus sit, qui
 in doctrina de deo a nostra doctrina, per deum ipsum emenda-
 ta, longe abhorreat. His itaque positis, nec temere quidem
 aut leuiter, vt arbitror, videamus, vtrum Plato diuersum ab
 ideis habuerit Deum? Docet autem, vt iam vidimus, ideas
 esse aeternas et a reliquis rebus haud pendentes; dicit quoque
 eas vere esse; denique sumit, easdem rerum omnium esse cau-
 sas, quibus factum sit, vt et sint res in hoc mundo, et eam
 naturam habeant, qualem illis tribuamus. Haec autem cum
 Plato constanter et saepe doceat, arbitror apparere, eum, nisi
 sibi repugnare et inconstans esse voluisset, non potuisse vere di-
 cere, esse quandam ab ideis suis diuersum deum; inerat enim
 iam ideis origo et causa omnium rerum sufficiens. Sunt praeter-
 terea

^{h)} Est in Timaeo p. 1047. solennis exclamatio; Τον μὲν ἐν ποιητῶν καὶ πατριῶν
 τῶν τε πάντων ἰσχυρὸν τὰ ἔργων, καὶ ἐν ποταμῶν, εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν.

terea varii loci, in quibus Plato eadem dicit, quae nos nunc a natura totius systematis deriuauimus. Docet nimirum, ideam boni omnium rerum, quae sint bonae et absolutae, auctorem esse, eam esse causam rationis et veritatis, *) eam omnibus rebus existentiam et essentiam elargiri, eam denique dignitate sua et potentia omnibus reliquis rebus antecellere. **) (Etiam rerum omnium formas aeternas deum appellat, et ad eius similitudinem omnia efficta esse dicit; †) inde apparere arbitror, deum et ideas Platoni vnum idemque fuisse. Neque etiam Aristoteli haec magistra sui de ideis sententia ignota fuit; dicit nimirum, in disciplina Platonis deesse primam motus causam, quae effecisset hoc, vt res genitae ad similitudinem idearum existerent. ‡) Haec autem prima omnis motus causa, qua euenire debuit, vt materia ad formam idearum effingeretur, Platoni deesse non potuit, si deum quandam ab ideis diuersum sumisset. Denique etiam, vt paucis omnia abfoluam, e doctrina pythagorica rationem quandam peti posse arbitror, qua efficiatur, Platonem diuinam naturam ab ideis non separasse. Est nimirum perpetua et constans apud veteres fama, Platonem a Pythagora multa deriuasse, §) inprimis illam de ideis doctrinam, ita, vt apud Platonem essent ideae idem, quod Pythagorae numeri fuissent. ¶) Huic si

famae

i) de Republica VII. p. 132. *ἐν τῷ γῆρασι τελευταία ἡ τῆ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μογὶς ὁραθῆναι· ὁφθαίτα δὲ, συλλογιστὰ ἀπὸ ἀπὸ παντὶ ἀντὶ ὁρῶν τε καὶ καλῶν αἰτίαι, ἐν τῆ δὲ αὐτῆ φῶς καὶ τοῖ τῆτε κυρίαι τικουσα· ἐν τῆ τῷ γῆρασι, αὐτὴ κυρία ἀλλήθειαν καὶ νοῦν παραχωροῦν.*

ii) de Republica VI. p. 120. *καὶ τοῖς γινωσκουμένοις τοῖνοι μὴ μογοῖ το γινωστικῶν φῶσι ὅπο τῆ ἀγαθοῦ παρῆναι, ἀλλὰ καὶ το εἶναι τε καὶ τῶν εἶσαι ὅπ' ἑκείνῃ αὐτοῖς προσῆναι· ἔκ ἡσίας ὄτος τῆ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἐπὶ ἑπικείνα τῆς ἡσίας πρῆθβειν καὶ δύναμει ὑπερῆχοντος.* Haec vltima verba inprimis mihi indicare videntur, Platonem posuisse deum in idea boni.

iii) Timaeus p. 1089. *ibi omnis mundus, quem antea descriperat, dicitur εἶναι καὶ τῷ γῆρασι δῆν.*

iiii) Aristoteles Metaphys. XII. c. 5.

v) Aristoteles Metaphysic. I. cap. 6.

vi) Aristoteles I. c. *Οἱ μὲν γὰρ Πυθαγορεῖοι μιμήθη τὰ ὄντα φῶσι εἶναι τῶν ἀριθμῶν.*
Πλα.

famae fides habenda est, concludi potest, ideas rerum omnium aeternas fuisse apud Platonem, deum summum, rerum omnium creatorem. Constat enim, Pythagoreos naturam dei in numeris suis, qualescunque demum fuerint, nobis non certo liquet, posuisse, ab iisque omnem rerum genitarum naturam, ortum et existentiam deriuasse. ⁵⁾ Ceterum non infitiri possumus, multa in hac doctrina obscura superesse; etenim non intelligimus, vtrum ideae aeternae partes diuinae naturae auctori fuerint, an earum vna principatum quandam obtinuerit, quod fere innuere videtur Plato; ⁷⁾ Hoc autem euidentius esse arbitror, deum summum fuisse Platoni ideas et formas rerum omnium aeternas.

§. VIII.

Iam vero videamus, quae sint huius de ideis doctrinae origines, et quibus Plato motus rationibus eam probauerit. Sunt quidem varia huius doctrinae semina, grauiissima autem haec videntur. Imbutus a iuuentute fuit Plato eorum doctrina, qui docerent, omnia, quae sensibus perciperentur, esse ita caduca, mutabilia, fluxa atque ideo incerta, vt iis nihil incertius reperiri possit. ⁷⁾ Videturque pene Plato non multum ab iis diffidere, qui nostris temporibus docuerunt, mundum, quem sensibus percipimus, non esse, sed tantum videri. Quae-renda itaque erat ei alia certe atque permanens rerum natura, quae nec perpetuo occideret aut continuo flueret, sed constans maneret, et veritatis ac scientiae fons esset. ⁷⁾ Improbauit porro atque irrisit philosophiam eorum, qui rerum ortarum natu-
ram

Πλατων δε μετ'εξου, τούνοια μεταβαλων. v. et Bruckerus in amoenit. liter. Tom. VII. p. 184. qui multa collegit testimonia, idem affirmantia.

p) v. Meinerius V. C. qui in histor. doctr. de vero deo p. 300. et in historia literarum apud Graecos et Romanos P. I. p. 521. hanc doctrinam pythagoricam de deo et numeris e probatissimorum virorum, Aristotelis et Sexti, testimoniis vberius explicauit.

q) de Republica VI. p. 132.

r) vid. supra §. VI. n. d. et Aristoteles Metaphyl. I. c. 6. XII. c. 4.

s) Cratylus, p. 346. Parmenides c. 3. ab initio.

ram et conditionem a causis physicis et naturalibus deriuabant, putauitque nihil peius dici posse, quam si quis, ortum, interitum et naturam rerum omnium explicans, ad aera, aethera, aquam, ignem aut terram confugiat, et ex horum elementorum copulatione aut dissolutione naturam et vicissitudines rerum ortarum deriuet.¹⁾ Erant itaque ei nouae rerum omnium creaturarum quaerendae causae et origines, e quibus pateret cur et esset mundus, et cur talis, neque alius esset. Has autem causas in ideis reperire sibi visus est. Socratem nimirum sequens, qui notiones vniuersales diligenter inuestigabat et de iis accurate semper quaerebat, his rerum generibus veritatem et omnium rerum causas inesse putauit, et quae Socrates ad inuestigandam veritatem necessaria duxit, ea Plato ad explicandas omnium rerum rationes et causas adhibenda esse censuit.²⁾ Neque erat haec sententia temporibus Platonis prorsus inaudita aut noua. Etenim iam Pythagoras, vt supra vidimus, posuerat in rebus, quae tantum mente perciperentur, rerum omnium causas et origines. Conciliauit itaque Plato Socratis de rerum generibus doctrinam cum placitis Pythagoricorum de numeris, et sic orta est noua doctrina, quae et abhorreret ab illorum duumvirorum doctrina, et quodammodo tamen etiam cum eadem conueniret.

§. IX.

Rationes autem inuestigans, quibus Plato suam de ideis doctrinam probauerit, intellexi, eum magis de eo sollicitum fuisse, vt systema fingeret, quod et apte cohaereret, et quo omnes omnino rerum vicissitudines et varietates, et omnis mundi forma et natura explicari possent, quam vt idem systema et omnes illius partes acute rationibus confirmaret. Fundamenti autem loco ponit, cognitionem idearum humanam non esse a contemplatione rerum genitarum ducendam, et hoc

D

duplici

1) Phaedon, c. 45—49.

2) Aristoteles Metaphyf. I. c. 6, ab init.

duplici modo probat. Nimirum omnibus notum esse asserit, ideas illas longe diuersas esse a rebus in hoc mundo earum similibus, idque saepe exemplis demonstrat. *) Deinde vero etiam putat vsu constare, inesse mentibus humanis multarum rerum cognitionem, quas nunquam tractarint, idque tum maxime euidens esse dicit, cum quis pueros rite interroget, eorumque cognitionem exploret. Fingit itaque Socratem suum e puero geometrica, quae is nunquam didicerat, interrogantem, et sic ex eodem grauissimarum quaestionum explicationem elicientem. **) His ductus causis, idearum cognitionem vita nostra antiquiorem putabat, et hoc argumento suam de ideis doctrinam probabat. *

§. X.

Natura et origine idearum platoniarum explicata, restat, vt demonstremus, quibus modis Plato suam de ideis doctrinam cum reliqua disciplina copulauerit. Operae omnino pretium esset, si quis nostrorum philosophorum omne systema platonium sibi illustrandum fumeret, illudque sic tractaret, vt exponeret, qui hic summus vir cum illa de ideis doctrina reliquam omnem copulauerit philosophiam. Neutiquam enim noster proinde, ac meretur, propter hanc admirabilem suae doctrinae conspirationem nostris hominibus notus est, multisque etiam vix probabile erit, si quis affirmet, Platonem ab hac de ideis doctrina, quae ei omnis philosophiae arx et caput est, deriuasse varia et multa placita, cum nostrorum philosophorum placitis fere penitus conspirantia, eaque sic inter se copulasse, vt nihil cogitari posset, quod melius cohaereret. Me autem huius libelli magnitudo impedit, quo minus ea, propter quae Platonem nunc praedicaui, satis et copiose illustrare possim; paucis tantum demonstrabo, me Platonem non temere laudasse. Primum ex hac de ideis doctrina immortalitatem animi demonstrabat. Cum nimirum cognitio idearum, quae hominibus inest, non in hac vita oriri possit, nam notiones rerum genitarum ideis non aequales sunt, necesse est, vt animus noster suam de ideis cognitionem in vita ante acta sibi acquisiuerit. **) Fuit itaque

x) Phaedon c. 18.

y) Meno p. 352 sq. Bipont.

z) Phaedon c. 18 et 19.

que, vt idearum cognitio indicat, anima nostra antequam cum corpore coniungeretur, proptereaque etiam semper futura est, etenim nulla adest causa, cur, cum ante hanc vitam iam exsiterit, in morte prorsus pereat.^{a)} Quoniam autem sola mente et ratione ideae percipiuntur, neque vllus sensuum eas potest comprehendere, sequitur, vt Platoni visum est, omnes eos, qui sapientiores et probi fieri studeant, omnibus corporis voluptatibus abstinere, nec vnquam sensuum illecebris obedire debere; sic enim tandem fieri potest, vt quis propius accedat ad illam veram sapientiam, quae intelligentia idearum continetur.^{b)} Attamen propter necessarium in hac vita animi cum corpore commercium, et propter necessariam corporis curam, non potest fieri, vt mortalium quis plenam et omnibus numeris absolutam idearum intelligentiam acquirat; in altera itaque demum vita, cum animus ab omni corpore et illius contagione prorsus liber erit, ista felicitas, qua is gaudet, qui ad rerum, quae vere sunt, cognitionem accessit, pura atque integra speranda est.^{c)} Corpus autem sapientibus oneri esse debet, omnesque veri nominis philosophi optant atque volunt, vt a corporis vinculis liberentur; vitaeque haec, quoniam nos a cognitione idearum necessario auocat, non potest non inter summa animi humani mala referri.^{d)} Cum vero omnis in ideis veritas sit posita, neque praeter eas quidquam est, quod vere sit et exstet, omnes ii, qui rite et bene res suas administrare cupiunt, non possunt esse illarum imperiti atque ignari. Quare semper postulabat Plato, vt is, qui bene rempublicam administrare, regere et instituere vellet, philosophus esset; hunc enim, cum intelligat illud, quod vere bonum, iustum, honestum atque pulchrum esset, omnino aptum esse censebat, qui et ciues suos bene et iuste regere, eosque veritatis, honesti, pulchri et reliquarum virtutum studiosos reddere

D 2

a) Phaedon c. 23.

b) Phaedon c. 10. Phaedrus p. 1223. Francof.

c) Phaedon c. 11.

d) Phaedon l. c. Ex hac Platonis de corpore et vita, quae hic agitur, sententia emendandus videtur ille in Phaedone c. 6. locus, quem omnes interpretes emendandum esse censuerunt; constituendus autem sic; *ἴσως μάλιστα θαυμαστον σοι φαίνεται, εἰ τούτο μοιούτων ἄλλων ἀπάντων ἀπλάν ἴσῃ, καὶ ἄριστοι τυχεροὶ τῶ ἀνθρώπων, ὡσπερ καὶ τὰλλα ἴσιν ὅτι καὶ οἷς, βέλτιον ζῆν ἢ τελευτᾶν;* pro βελτίον τελευτᾶν ἢ ζῆν. Sic enim omnia in oratione optime cohaerent et propter suam de ideis doctrinam Plato omnino dicere debuit, mortem vitae semper praefendam esse. Sed haec obiter.

QX T/c 473

X 309 535 1

reddere possit. Contra vero non fieri posse censebat, ut is, qui, quid vere iustum et laudabile esset, ignoret, civitatem suam iuste et egregie administret. e)

§. XI.

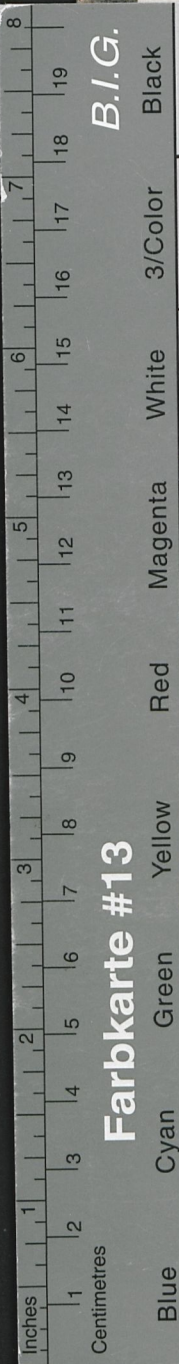
Ne autem quis forte putet, Platonem amore idearum ita abreptum fuisse, ut rerum genitarum et sensibus subiectarum cognitionem prorsus negligeret, paucis nunc explicemus, quomodo rerum genitarum cognitionem, quam usu habemus, copulauerit cum illa idearum cognitione, quae reminiscendo oritur, et e vita praeterita manat. Adepti sumus, ut docet, cognitionem idearum cum in concilio deorum versaremur. Eo autem tempore, quo mens nostra aeterna, et variarum rerum intelligentia ornata cum corpore copulatur, magna oritur in mente perturbatio, nouo comite et simulacris rerum genitarum, quae corpus praebet, excitata. f) Inde non fieri potest, ut omnes homines omni aetatis suae spatio earum idearum, quarum cognitionem iam tenuere, sint memores; g) Est itaque opera adhibenda, ut earum recordemur; omnisque homo, qui sapienter euadere, et idearum cognitionem recuperare studet, res genitas omnes diligenter et accurate contemplari debet. Sunt nimirum res genitae ad similitudinem idearum efflictae, ideoque animus noster, per associationem idearum, quam nostri dicunt, a cognitione rerum creaturarum ad intelligentiam idearum aeternarum progredi potest, et sic omnino fieri potest, ut per contemplationem huius mundi simulacrorum aeternorum fiamus memores. h) Propter has itaque causas omnem rerum genitarum contemplationem sapientibus necessariam et vtilem esse duxit, et omnes artes humanas philosophis commendauit. i) Sed haec haec de ideis Platonis.

- e) de Republica L. VI. p. 71.
- f) Timaeus p. 1055. C.
- g) Phaedon c. 21.
- h) Phaedon c. 19. et Symposium c. 29. vbi dicit, posse eum, qui, quid in corporibus, artibus et literis pulchrum sit, saepe et diligenter contempletur, tandem peruenire ad ipsius pulchri aeterni adspicium.
- i) Imprimis artis mathematicae studium commendabat; Est enim principiorum matheleos cum ideis quaedam cognatio, eorumque cognitio sola mente et ratione comparatur, itaque non potest non fieri, ut is, qui in hac arte se exercent, tandem ad maiora aspirare, et idearum cognitionem, quae etiam sola mente comparatur, acquirere possit. v. de Republica L. VII. p. 148.

me

B.1
IIc
473

DE
S PLATONIS

TATIO PHILOSOPHICO HISTORICA

Q V A M

MI PHILOSOPHORVM ORDINIS
AVCTORITATE

P R O L O C O

VNCTOS ORDINIS PHILOSOPHICI

RITE OBTINENDO

OCTOBR. A. MDCCLXXXVI

AD DISCEPTANDVM PROPOSVIT

GLOB ERNST SCHVLZE

AE DOCTOR ET DIACONVS VITEBERGENSIS

ASSVMTO RESPONDENTE

CHRISTIANO KOHLSCHVETTERO

I. V. S.

VITEBERGAE

RI'S CAROLI CHRISTIANI DÜRRII.

